

พระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

:: บทนิยาม มาตรา 1-5

:: หมวด 1 การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ มาตรา 6-8

:: หมวด 2 คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มาตรา 9-15

:: หมวด 3 การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ มาตรา 16-22

:: หมวด 4 เบ็ดเตล็ด มาตรา 23

:: หมวด 5 บทกำหนดโทษ มาตรา 24-29

:: บทเฉพาะกาล มาตรา 30

:: บทนิยาม มาตรา 1-5

:: พระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2504 เป็นปีที่ 16 ในรัชกาลปัจจุบัน

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504" อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป [รก.2504/80/1071/3 ตุลาคม 2504]

มาตรา 3 บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราช บัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

(1) "ที่ดิน" หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะและที่ชายทะเลด้วย

(2) "อุทยานแห่งชาติ" หมายความว่า ที่ดินที่ได้กำหนดให้เป็นอุทยาน แห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) "ไม้" หมายความว่า รวมถึงพันธุ์ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น เป็นกอ เป็น เถาตลอดจนส่วนต่าง ๆ ของไม้

(4) "สัตว์" หมายความว่า สัตว์ทุกชนิด ตลอดจนส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ และสิ่งที่สัตว์ทำขึ้น

(5) "พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(6) "อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

(7) "รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรรักษาการตามพระราช บัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎ กระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วให้ใช้ บังคับได้

:: หมวด 1 การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ

มาตรา 6 เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพ ธรรมชาติเดิมเพื่อ สงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้ มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศ พระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดง แนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้ เรียกว่า "อุทยานแห่งชาติ" ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้ อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครอง โดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่ง มิใช่ทบวงการเมือง

มาตรา 7 การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วน ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และ ในกรณีที่มีใช่เป็น การเพิกถอนอุทยานแห่งชาติทั้งหมด ให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

มาตรา 8 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักเขตและป้าย หรือ เครื่องหมายอื่นแสดงเขตอุทยานแห่งชาติไว้ตามสมควร เพื่อให้ประชาชนเห็นได้ว่าเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ

:: หมวด 2 คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

มาตรา 9 ให้มีกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ" ประกอบด้วยปลัดกระทรวงเกษตรเป็นประธาน อธิบดีกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมมหาดไทยผู้แทนกรมที่ดิน และกรรมการอื่นไม่เกินสิบเอ็ดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

มาตรา 10 กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 11 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตาม มาตรา 10 กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะรัฐมนตรีให้ออก

(4) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่คดี ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่น แทนได้ กรรมการผู้ได้รับแต่งตั้งตามความในวรรคก่อนอยู่ในตำแหน่งตามวาระ เท่าที่ผู้ที่ตนแทน

มาตรา 12 การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มา ประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเอาเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 13 การประชุมทุกคราว ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่า กึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา 14 คณะกรรมการจะตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

มาตรา 15 คณะกรรมการมีหน้าที่ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่อง ต่อไปนี้

(1) การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ และการขยายหรือการ เพิกถอนอุทยานแห่งชาติ

(2) การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ

(3) เรื่องที่รัฐมนตรีปรึกษา

:: หมวด 3 การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ

มาตรา 16 ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด

(1) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมตลอดถึงกันสร้าง แผ้วถาง หรือ เผาป่า

(2) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่หรือทรัพยากร ธรรมชาติอื่น

มาตรา 17 ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำให้หลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมาย อื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย หรือไร้ประโยชน์

มาตรา 18 บุคคลซึ่งเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตาม คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดี กำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

มาตรา 19 บทบัญญัติใน มาตรา 16 และ มาตรา 17 มิให้ใช้บังคับ แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง และดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกใน

การทัศนจรหรือการพักอาศัย หรือ เพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งนี้ต้อง เป็นไปตามระเบียบที่ อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

มาตรา 20 การจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราช บัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 21 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดตาม มาตรา 16 ออกจากเขตอุทยาน แห่งชาติ หรือดงเว้น การกระทำใด ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ

มาตรา 22 ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เป็นเหตุให้มีสิ่ง ปลุกสร้างขึ้นใหม่หรือมีสิ่งอื่นใดในอุทยาน แห่งชาติผิดไปจากสภาพเดิม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำลายหรือรื้อถอน สิ่งนั้น ๆ ออกไปให้พ้น อุทยานแห่งชาติ หรือทำให้สิ่งนั้น ๆ กลับคืนสู่ สภาพเดิม แล้วแต่กรณี ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม หรือถ้าไม่ รู้ตัวผู้ กระทำความผิด หรือเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ อุทยานแห่งชาติ พนักงานเจ้าหน้าที่จะกระทำการดังกล่าวแล้ว อย่างไรก็ดี อย่างหนึ่งเสียเองก็ได้ตามสมควรแก่กรณี และผู้กระทำความผิดมี หน้าที่ชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการที่พนักงาน เจ้าหน้าที่กระทำการ เสียเองนั้น

:: หมวด 4 เบ็ดเตล็ด

มาตรา 23 ถ้าเห็นเป็นการสมควรให้ประชาชนชำระเงิน เนื่องใน การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้บริการหรือให้ความ สะดวกต่าง ๆ ในอุทยาน แห่งชาติหรือให้บุคคลใดเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนสำหรับการ ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนิน กิจการหรือพักอาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติ อธิบดีมีอำนาจกำหนดอัตราและวางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บค่าบริการ ค่า ธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนดังกล่าวได้ ทั้งนี้โดยอนุมัติของรัฐมนตรี เงินที่เก็บได้ตามวรรคก่อน เงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุง อุทยานแห่งชาติ เงินค่าปรับที่พนักงานเจ้าหน้าที่เปรียบเทียบตาม มาตรา 28 และเงินราย ได้อื่น ๆ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสีย ภาษีอากรใด ๆ และเก็บรักษาไว้ใช้จ่าย ในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดี กำหนดโดย อนุมัติของรัฐมนตรี

:: หมวด 5 บทกำหนดโทษ

มาตรา 24 ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 16 (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน สองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 25 ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 16 (6) (7) (9) (10) (11) มาตรา 17 หรือ มาตรา 18 ต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 26 ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 16 (2) (3) (4) หรือ (7) ถ้าปรากฏว่า สัตว์หรือทรัพย์สินที่เก็บหาหรือนำออกมี ราคาเพียงเล็กน้อย หรือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเพียงเล็กน้อย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าร้อยบาท

มาตรา 27 ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 16 (8) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) หรือ (19) ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา 28 บรรดาความผิดตาม มาตรา 25 มาตรา 26 และ มาตรา 27 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบ ได้

มาตรา 29 บรรดาอาวุธ เครื่องมือ เครื่องใช้และยานพาหนะใด ๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดตาม มาตรา 16 (1) ฐานแส้วถาง หรือเผาป่าหรือตาม มาตรา 16 (2) ฐานทำให้เป็นอันตราย หรือทำให้ เสื่อมสภาพซึ่งไม้ หรือตาม มาตรา 16 (3) ฐานทำให้เป็นอันตราย ต่อสัตว์ หรือตาม มาตรา 16 (4) ฐานทำให้เป็นอันตราย หรือเสื่อมสภาพ แก่ดิน หิน กรวดหรือทราย ให้รีบเสียทั้งสิ้นโดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของ ผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่

:: บทเฉพาะกาล

มาตรา 30 ใบอนุญาต อาชญาบัตร และประทวนบัตร ตามกฎหมาย แก่บุคคลใดไว้แล้วก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกา ซึ่งออกตามความใน ว่าด้วยแร่ หรือสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ซึ่งได้ออกให้ มาตรา 6 ใช้บังคับ ให้คงใช้ต่อไป เพียงเท่ากำหนดอายุของใบอนุญาต อาชญาบัตร ประทวนบัตร หรือสัมปทานนั้น ๆ แต่ทั้งนี้ผู้รับใบอนุญาต อาชญาบัตร ประทวนบัตร หรือสัมปทานดังกล่าวต้องได้รับอนุญาต จากพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา 16 (13) ก่อน [มาตรา 30 แก้ไข โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ พ.ศ.2532]

:: ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ จอมพล ส. ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี

*หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่าและภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมมิให้ ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและ ทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 พ.ศ.2532

*หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่ มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ได้กำหนด ให้สัมปทาน อาชญาบัตรประทวนบัตร และใบอนุญาตที่ทางราชการ อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งออกให้แก่บุคคลใด ไว้แล้วก่อนที่จะมีการกำหนดเป็นเขตอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ที่อนุญาต ดังกล่าว ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปตราบเท่าอายุของสัมปทานอาชญา บัตร ประทวนบัตร หรือใบอนุญาตนั้น ๆ แต่เนื่องจากการ

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พ.ศ.2532 และได้มีบทบัญญัติกำหนดให้ สิทธิการทำกิจการที่ได้รับ สัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ต้องสิ้นสุดลงหากพื้นที่สัมปทาน เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ สมควรแก้ไข มาตรา 30 ดังกล่าว ให้สอดคล้อง กับการแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และโดยที่เป็น กรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัย สาธารณะ และเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตรา พระราชกำหนดนี้ [รก.2532/8/22พ./14 มกราคม 2532]